

PHÁT TRIỂN NGÀNH DU LỊCH Ở VIỆT NAM TRONG BỐI CẢNH “SỐNG CHUNG” VỚI ĐẠI DỊCH COVID-19

TS. Lê Thị Phương

Viện Nghiên cứu Khoa học, Trường Đại học Hòa Bình

* Tác giả liên hệ: ltphuong@daihochoabinh.edu.vn

Ngày nhận: 03/12/2021

Ngày nhận bản sửa: 10/12/2021

Ngày duyệt đăng: 20/12/2021

Tóm tắt

Ngành Du lịch đóng góp một phần đáng kể trong tổng sản phẩm kinh tế quốc dân ở nhiều quốc gia. Đặc biệt, đối với Việt Nam, ngành Du lịch hiện nay được xem là một trong ba ngành kinh tế mũi nhọn, được chú trọng đầu tư, không ngừng phát triển và có đóng góp tích cực vào nền kinh tế đất nước.

Tuy nhiên, đại dịch Covid-19 với diễn biến phức tạp đã tác động rất nặng nề đến sự phát triển của ngành. Bằng việc tổng hợp các số liệu thống kê, bài viết trình bày và phân tích thực trạng phát triển của ngành Du lịch Việt Nam dưới tác động của đại dịch Covid-19; từ đó đề xuất một số giải pháp để phục hồi, phát triển ngành Du lịch ở Việt Nam trong thời gian tới.

Từ khóa: Ngành Du lịch, đại dịch Covid-19

Development of tourism industry in Vietnam in the situation of “living with” Covid-19 pandemic Abstract

The tourism industry contributes a significant part of the gross national economic product in many countries. Especially, for Vietnam, the tourism industry is now considered as one of the three key economic sectors, which is focused on investment, constantly developing and making positive contributions to the country's economy. Nevertheless, the Covid-19 pandemic with complicated developments has had an exceptionally heavy impact on the development of the industry. By synthesizing statistics, the article has presented and analyzed the development status of Vietnam's tourism industry under the effect of the Covid-19 pandemic; thereby proposed some solutions to restore and develop the Vietnam's tourism industry in the future.

Keywords: Tourism industry, Covid-19 pandemic

1. Đặt vấn đề

“Chiến lược phát triển du lịch Việt Nam đến năm 2030” được Thủ tướng Chính phủ phê duyệt ngày 22/01/2020, khẳng định quan điểm phát triển du lịch thực sự trở thành ngành kinh tế mũi nhọn, tạo động lực thúc đẩy sự phát triển các ngành và lĩnh vực khác, góp phần quan trọng hình thành cơ cấu kinh tế hiện đại. Tuy nhiên, đại dịch Covid-19 từ khi xuất hiện tại Trung Quốc vào cuối năm 2019 đã nhanh chóng lan rộng trên phạm vi toàn cầu với mức độ ảnh hưởng vô cùng khủng khiếp. Từ một cuộc khủng hoảng y tế, đại dịch Covid-19 đã dẫn tới khủng hoảng trong nhiều lĩnh vực kinh tế, thương mại, sinh hoạt và đi lại của người dân. Việt Nam đã kiểm soát tốt hai đợt dịch thứ nhất, thứ hai trong năm 2020 và đợt dịch thứ ba đầu năm 2021, đạt được mục tiêu kép vừa chống dịch vừa phát triển

kinh tế, bảo đảm đời sống của người dân, hạn chế được tổn thất về sinh mạng và kinh tế. Tuy nhiên, đợt dịch thứ tư bùng phát từ cuối tháng 4/2021 cho tới nay, đặc biệt là tại các trung tâm kinh tế - xã hội lớn của đất nước, đã khiến nền kinh tế chịu nhiều tác động tiêu cực và kéo dài, trong đó Du lịch là một trong những ngành bị ảnh hưởng trực tiếp và nặng nề bởi đại dịch Covid-19. Bài viết tập trung trình bày và phân tích thực trạng của ngành Du lịch Việt Nam trước những tác động của đại dịch Covid-19; từ đó, đề xuất một số giải pháp để phục hồi, phát triển ngành Du lịch ở Việt Nam trong bối cảnh “sống chung” với đại dịch Covid-19 trong thời gian tới.

2. Nội dung

2.1. Thiệt hại của ngành du lịch Việt Nam do đại dịch Covid-19 gây ra

Trong giai đoạn 2011-2019, ngành Du

lich Việt Nam đạt được những thành tựu đáng khích lệ, góp phần quan trọng thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội, nâng cao vị thế, hình ảnh đất nước. Với đà tăng trưởng của những năm trước, ngay từ những ngày đầu năm 2020, Việt Nam hồ hởi đón chào khách du lịch quốc tế với sự tự tin và quyết tâm tạo nên những dấu mốc ấn tượng trong năm cuối cùng thực hiện Kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội 5 năm 2016-2020.

Tuy nhiên, từ cuối tháng 2/2020, dịch Covid-19 bùng phát trên thế giới đã ngay lập tức ảnh hưởng tiêu cực đến hoạt động du lịch, nhanh chóng “đóng băng” ngành du lịch thế giới và du lịch Việt Nam cũng không nằm ngoài tầm ảnh hưởng. Các đợt dịch Covid-19 bùng phát liên tiếp, dẫn đến giãn cách xã hội, đóng cửa biên giới đã gây ra những thiệt hại nặng nề cho ngành Du lịch thế giới nói chung và ngành Du lịch Việt Nam nói riêng.

Về khách du lịch nội địa

Đại dịch Covid-19 đã làm thiệt hại lớn đến lượng khách và cơ cấu khách du lịch nội

34,1% so với năm 2020. Và trong 11 tháng đầu năm 2021, khách du lịch nội địa tiếp tục giảm mạnh, ước đạt 34,75 triệu lượt người, giảm 29,1% so với cùng kỳ năm 2020 [3].

Về tổng thu từ khách du lịch nội địa: năm 2018, tổng thu từ du lịch nội địa đạt 254 nghìn tỷ đồng. Năm 2019 đạt 334 nghìn tỷ đồng, tăng 31,5% so với năm 2018. Theo Tổng cục Du lịch, năm 2019, ngành Du lịch đóng góp trên 9,2% vào GDP cả nước; tạo ra 2,9 triệu việc làm, trong đó có 927 nghìn việc làm trực tiếp [3]. Tính chung trong giai đoạn 2015-2019, ngành du lịch đạt tốc độ tăng trưởng 22,7%. Thành tựu và nỗ lực của của du lịch Việt Nam đã được thế giới đánh giá cao, Tổ chức Du lịch thế giới (UNTWO) xếp Việt Nam đứng thứ 6 trong 10 quốc gia có tốc độ tăng trưởng du lịch nhanh nhất thế giới. Trong năm 2019, du lịch Việt Nam cũng đạt nhiều giải thưởng danh giá mang tầm vóc châu lục và thế giới.

Sang năm 2020, mặc dù dịch Covid-19 nhanh chóng được kiểm soát tốt ở trong nước,

Bảng 1. Tổng hợp khách du lịch nội địa từ năm 2018 đến hết tháng 11 năm 2021

Chỉ tiêu	Năm 2018	Năm 2019	11 tháng đầu năm 2020	Năm 2020	11 tháng đầu năm 2021	So sánh 2019/2018 (%)	So sánh 2020/2019 (%)	11 tháng đầu 2021 so với cùng kỳ 2020 (%)
Số lượt khách du lịch nội địa (Triệu lượt người)								
Lượt khách	80	85	49	56	34,75	106,3	65,9	70,9
Phân theo nhóm khách (Triệu lượt người)								
Khách tham quan trong ngày	41,4	41,5	23,9	27,3	17,85	100,2	65,8	74,7
Khách có nghỉ qua đêm tại cơ sở lưu trú	38,6	43,5	25,1	28,7	16,9	112,7	66	67,3
Tổng thu từ khách du lịch nội địa (Tỷ đồng)								
Tổng thu	254.000	334.000	280.200	312.000	167.700	131,5	93,4	59,0

Nguồn: Tổng cục Thống kê [3]

địa ở Việt Nam. Sự thiệt hại này được thể hiện ở Bảng 1 dưới đây:

Năm 2018, lượng khách du lịch nội địa ở nước ta đạt khoảng 80 triệu lượt, tăng 9% so với năm 2017, trong đó có khoảng 38,6 triệu lượt khách có sử dụng dịch vụ lưu trú. Sang năm 2019, lượng khách du lịch nội địa đạt 85 triệu lượt người, tăng 6,3% so với năm 2018. Tuy nhiên, do ảnh hưởng của đại dịch Covid-19 nên năm 2020, lượng khách du lịch nội địa chỉ đạt 56 triệu lượt người, giảm

du lịch nội địa vẫn hoạt động nhưng liên tục bị gián đoạn bởi các đợt giãn cách xã hội khi dịch bùng phát. Do đó, tổng thu từ khách du lịch nội địa năm 2020 đạt 312 nghìn tỷ đồng, giảm 6,6% so với năm 2019 [3].

Trong 11 tháng đầu năm 2021, do lượng khách du lịch nội địa giảm mạnh nên tổng thu từ khách du lịch nội địa ước đạt 167,7 nghìn tỷ đồng, giảm 41% so với cùng kỳ năm 2020 [3].

Về khách quốc tế đến Việt Nam

Bảng 2. Tổng hợp khách quốc tế đến Việt Nam từ năm 2018 đến hết tháng 11 năm 2021

Chỉ tiêu	Năm 2018	Năm 2019	Năm 2020	11 tháng đầu năm 2021	So sánh 2019/2018	So sánh 2020/2019
	(Lượt khách)	(Lượt khách)	(Lượt khách)	(Lượt khách)	(%)	(%)
Tổng số	15.497.791	18.008.591	3.837.300	140.106	116,2	21,3
Phân theo phương tiện						
1. Đường hàng không	12.484.987	14.377.509	3.083.200	96.559	115,2	21,4
2. Đường biển	215.306	264.115	144.700	506	122,7	3,8
3. Đường bộ	2.797.498	3.366.967	609.400	43.001	120,4	18,1
Phân theo thị trường						
1. Châu Á	12.075.466	14.386.318	2.813.600	118.920	119,1	19,6
2. Châu Mỹ	903.83	973.794	236.500	4.818	107,7	24,3
3. Châu Âu	2.037.915	2.168.152	671.900	13.963	106,4	31,0
4. Châu Úc	437.819	432.370	102.800	1.121	98,8	23,8
5. Châu Phi	42.761	47.957	12.500	1.284	112,2	26,1

Nguồn: Tổng cục Thống kê [3]

Cùng với sự kìm hãm phát triển du lịch nội địa, đại dịch Covid-19 cũng gây ra thiệt hại nặng nề khi lượng khách quốc tế đến Việt Nam giảm mạnh từ năm 2020 đến nay (xem Bảng 2).

Qua bảng 2, có thể thấy, lượng khách quốc tế đến Việt Nam năm 2018 đạt 18.008.591 lượt, tăng 16,2% so với cùng kỳ năm 2018, cao nhất từ trước đến nay. Trong đó, khách đến bằng đường hàng không tăng 15,2%, bằng đường bộ tăng 20,4%, bằng đường biển tăng 22,7% [3].

Ngành Du lịch kỳ vọng đón tiếp khoảng 20 triệu lượt khách quốc tế trong năm 2020. Lần đầu tiên Việt Nam đón lượng khách quốc tế kỷ lục trong tháng 1/2020 với hai triệu lượt khách. Tuy nhiên, dịch bệnh Covid-19 bùng phát, nên từ tháng 3/2020 đến hết năm 2020, Việt Nam không mở cửa du lịch quốc tế, ngành Du lịch đối mặt với những khó khăn chưa từng xảy ra trước đó. Số lượt khách quốc tế đến Việt Nam cả năm 2020 chỉ đạt 3.837.300 lượt người, giảm 78,7% so với năm 2019, trong đó hơn 96% là khách quốc tế đến trong quý

I/2020; từ quý II đến cuối năm 2020 chủ yếu là các chuyên gia, lao động kỹ thuật nước ngoài làm việc tại các dự án ở Việt Nam [3].

Do Việt Nam tiếp tục thực hiện các biện pháp phòng, chống dịch Covid-19, chưa mở cửa du lịch quốc tế nên trong 11 tháng đầu năm 2021, khách quốc tế đến nước ta chỉ đạt 140.106 lượt người, giảm 96,3% so với cùng kỳ năm trước. Lượng khách đến cũng chủ yếu là chuyên gia, lao động kỹ thuật nước ngoài làm việc tại các dự án ở Việt Nam. Trong đó, khách đến bằng đường hàng không chiếm 68,9% lượng khách quốc tế đến Việt Nam, giảm 96,9%; bằng đường bộ chiếm 30,7% và giảm 92,9%; bằng đường biển, chiếm 0,4% và giảm 99,7%. Khách đến từ châu Á đạt số lượng cao nhất với gần 119.000 lượt người [3].

VỀ THU TỪ KHÁCH DU LỊCH

Do lượng khách du lịch nội địa và khách quốc tế đến Việt Nam trong thời kỳ Covid-19 có sự thay đổi theo hướng giảm mạnh nên nguồn thu từ khách du lịch ở nước ta cũng bị ảnh hưởng rõ rệt, 67% doanh nghiệp du lịch

Bảng 3. Tổng thu từ khách du lịch từ năm 2018 đến năm 2020

Năm	Tổng thu từ khách du lịch (Tỷ đồng)	Tốc độ tăng trưởng (%)
2020	312.000	-58,7
2019	755.000	18,5
2018	637.000	17,7

Nguồn: Tổng cục Du lịch [4]

dừng hoạt động.

Tổng thu từ khách du lịch năm 2018 đạt 637 nghìn tỷ đồng, tăng 17,7% so với năm 2017. Năm 2019 đạt 755 nghìn tỷ đồng, tăng 18,5% so với năm 2018. Nhưng đến năm 2020, chỉ đạt 312 nghìn tỷ đồng, giảm 58,7% so với năm 2019. Dưới tác động của dịch bệnh, các doanh nghiệp ngành Du lịch, lữ hành điêu đứng, nhiều doanh nghiệp ngừng hoạt động; các khách sạn phải đóng cửa. Hoạt động du lịch bị đình trệ đã dẫn tới doanh thu du lịch lữ hành năm 2020 ước tính chỉ đạt 17,9 nghìn tỷ đồng, giảm 59,5% so với năm trước. Doanh thu dịch vụ lưu trú, ăn uống năm 2020 ước tính cũng chỉ đạt 510,4 nghìn tỷ đồng, giảm 13% so với năm 2019 [5].

Nếu như năm 2020, ngành du lịch trên thế giới và Việt Nam đều lao đao vì Covid-19, thì sang năm 2021, khó khăn lại chồng chất khó khăn, khi dịch Covid-19 tiếp tục diễn biến hết sức phức tạp, khó lường cả ở trong nước và quốc tế. Doanh thu du lịch lữ hành 11 tháng đầu năm 2021 chỉ đạt khoảng 5,6 nghìn tỷ đồng, giảm 63% so với cùng kỳ năm ngoái. Doanh thu dịch vụ lưu trú, ăn uống 11 tháng năm 2021 đạt 331,5 nghìn tỷ đồng, giảm 26% so với cùng kỳ năm ngoái. Tính chung Báo cáo của Tổng cục Thống kê cũng cho thấy, 11 tháng qua, doanh thu dịch vụ lưu trú, ăn uống so với cùng kỳ năm trước của một số địa phương: Hải Phòng giảm 7,3%; Quảng Ninh giảm 11,8%; Cần Thơ giảm 14,5%; Hà Nội giảm 16,1%; Đà Nẵng và Đồng Nai cùng giảm 21,5%; Thừa Thiên Huế giảm 21,8%; Bình Dương giảm 24,8%; Thành phố Hồ Chí Minh giảm 45,5% [3; 4].

Như vậy, dịch bệnh Covid-19 đã khiến cho ngành Du lịch Việt Nam thiệt hại nặng nề, tác động nghiêm trọng và làm suy yếu nhiều ngành khác vì Du lịch là ngành kinh doanh dịch vụ tổng hợp có tính liên ngành, liên vùng và xã hội hóa cao.

2.2. Giải pháp phát triển ngành du lịch ở Việt Nam trong bối cảnh “sống chung” với đại dịch Covid-19

Để phục hồi, phát triển ngành du lịch ở Việt Nam, ngành Du lịch phải thích nghi “sống chung” với đại dịch Covid-19 và tập trung thực hiện đồng bộ các giải pháp sau đây:

Một là, Nhà nước cần tiếp tục đưa ra các giải pháp kịp thời tháo gỡ khó khăn, quyết định những chính sách đột phá để phục hồi

và phát triển ngành Du lịch trong điều kiện “bình thường mới” [2].

Trong thời gian tới, ngành Du lịch cần tiếp tục đề xuất Nhà nước thực hiện các giải pháp nhằm phục hồi, phát triển để Du lịch tiếp tục là ngành kinh tế mũi nhọn của đất nước, trong đó, tập trung hỗ trợ doanh nghiệp du lịch - lực lượng nòng cốt của ngành phát triển các hoạt động kinh doanh du lịch theo hướng chuyển từ trạng thái “zero Covid” sang “thích ứng an toàn”; hỗ trợ trong việc triển khai các hoạt động du lịch đảm bảo tiêu chí an toàn; giảm các loại thuế, phí; kích cầu du lịch; hỗ trợ doanh nghiệp đẩy nhanh quá trình phục hồi, cơ cấu lại doanh nghiệp du lịch trong năm 2022.

Tăng cường phối hợp và liên kết ngành như phối hợp với ngành Hàng không trong công tác xúc tiến, quảng bá, kết nối và phát triển thị trường du lịch; phối hợp với các cơ quan hải quan, thuế trong việc tạo thuận lợi cho khách du lịch quốc tế xuất, nhập cảnh Việt Nam và mua hàng miễn thuế; phối hợp với ngành nông nghiệp trong việc cung ứng thực phẩm đầu vào cho các nhà hàng, cơ sở kinh doanh ăn uống, bảo đảm an toàn thực phẩm phục vụ khách du lịch; phối hợp với ngành Công an bảo đảm an ninh, trật tự tại các khu, điểm du lịch, phòng, chống các loại tội phạm...

Hai là, chú trọng hơn nữa tới phát triển du lịch bền vững, du lịch có trách nhiệm.

Một trong những xu hướng du lịch hiện nay trên thế giới dù có hay không có đại dịch Covid-19 là du lịch bền vững, du lịch có trách nhiệm. Khái niệm du lịch có trách nhiệm không phải đến bây giờ mới được nhắc đến như một trào lưu mới. Nhưng đứng trước vấn đề toàn cầu là đại dịch Covid-19 chưa hoàn toàn được đẩy lùi, thì du lịch có trách nhiệm trở thành điều kiện tiên quyết để các hoạt động xê dịch diễn ra trong vòng kiểm soát.

Để đảm bảo du lịch an toàn, tất cả các đơn vị đều phải tuân thủ phòng dịch theo phương án đã được chính quyền phê duyệt, trong đó cả khách và chủ đều thể hiện trách nhiệm đối với cộng đồng. Người đi du lịch có trách nhiệm là người buộc phải tự ý thức tuân thủ, đã tiêm đủ 02 mũi vaccine phòng, chống dịch Covid-19, đi du lịch nhóm nhỏ, quy mô gia đình, bạn bè thân quen, tránh tiếp xúc với người địa phương, đeo khẩu trang và mọi hoạt động tiếp xúc đều phải tuân thủ 5K.

Còn toàn bộ nhân viên phục vụ khách du lịch đều được khoanh vùng các bước sinh hoạt, theo dõi lịch trình tiếp xúc, kiểm tra thân nhiệt đầu và cuối ngày làm việc... Du lịch có trách nhiệm phụ thuộc vào ý thức tự giác của cộng đồng, chống lại những hành vi phủ quyết quy ước của cộng đồng, hậu quả có thể làm ảnh hưởng và thiệt hại đến nhiều người, đến nơi mình du lịch cũng như toàn bộ hệ thống dịch vụ phục vụ.

Các doanh nghiệp du lịch, địa phương, vùng du lịch đều lấy an toàn là tiêu chí hàng đầu, quan trọng. Đặc biệt là các doanh nghiệp muốn quay trở lại đều đã có sự chuẩn bị phương án đảm bảo an toàn trong việc cung ứng các dịch vụ. Người dân cũng nâng cao ý thức phòng dịch để ngành du lịch có thể sớm khôi phục lại và sẵn sàng “sống chung” với dịch Covid-19.

Nói cách khác, điều kiện để ngành Du lịch “sống chung” với đại dịch Covid-19 trước hết và quan trọng hơn cả là các địa phương cần quyết liệt đẩy nhanh tốc độ tiêm chủng vaccine Covid-19 và thực hiện nghiêm túc Nghị quyết số 128/NQ-CP của Chính phủ quy định tạm thời về thích ứng an toàn, linh hoạt, kiểm soát hiệu quả dịch Covid-19. Dịch vụ y tế trong lĩnh vực này cần đi trước một bước, gắn chặt với hoạt động du lịch, đảm bảo an toàn cho khách du lịch và lực lượng lao động trong ngành Du lịch. Ngành Du lịch và chính quyền các địa phương cần thường xuyên cập nhật tình hình dịch bệnh, tổ chức quán triệt, hướng dẫn các tổ chức, cá nhân tham gia hoạt động du lịch thực hiện nghiêm túc, triệt để và đồng bộ các giải pháp phòng, chống dịch bệnh. Cần nghiên cứu, hoàn thiện Bộ tiêu chí an toàn đối với khách du lịch, các khu điểm du lịch, các đơn vị kinh doanh dịch vụ du lịch...

Đối với thị trường du lịch nội địa, cần mở cửa cho các hoạt động phục vụ khách nội tỉnh với kiểm soát chặt chẽ quy trình phòng chống dịch, đồng thời xây dựng các kế hoạch xử lý sự cố y tế khi có phát sinh, tiến tới trao đổi khách giữa các địa phương đã kiểm soát được dịch Covid-19 và phát triển hoạt động du lịch nội địa.

Còn đối với thị trường quốc tế, cần triển khai dần đón khách du lịch quốc tế, từng bước mở rộng ra nhiều địa phương, điếm đến trên cơ sở đảm bảo an toàn. Thực hiện theo Hướng dẫn tạm thời thí điểm đón khách du lịch quốc

tế đến Việt Nam số 4122/HD-BVHTTDL ngày 05 tháng 11 năm 2021 của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch với những nội dung liên quan như lộ trình thí điểm đón khách du lịch quốc tế; quy trình đón khách du lịch quốc tế; nội dung liên quan đến việc khách du lịch quốc tế đến Việt Nam phải đáp ứng một số điều kiện cụ thể về y tế... Việc đón khách quốc tế được bảo đảm tuân thủ “thông điệp 5K” và các biện pháp phòng, chống dịch bệnh theo quy định; bảo đảm chất lượng dịch vụ cung ứng cho khách du lịch để khẳng định sức hấp dẫn của Việt Nam trong bối cảnh mới, hướng tới trải nghiệm du lịch “Sống trọn vẹn ở Việt Nam” (Live fully in Vietnam) cho du khách.

Ba là, phát triển sản phẩm du lịch, loại hình du lịch định hướng thị trường mục tiêu “sống chung” với dịch bệnh Covid-19.

Trong thời điểm quyết tâm thực hiện mục tiêu kép “vừa bảo đảm an toàn phòng, chống dịch vừa phục hồi kinh tế” của Chính phủ, nhiều địa phương đã chọn du lịch là hoạt động nòng cốt để đưa đời sống trở lại bình thường. Đây cũng là thời điểm các mô hình du lịch mới có cơ hội ra mắt, chiếm lĩnh và dẫn dắt cộng đồng du lịch theo trào lưu mới; và lên kế hoạch phục hồi là việc mà những người làm du lịch đang hồi hả để thích ứng kịp thời trong giai đoạn “bình thường mới”.

Xu hướng đi du lịch của du khách hiện nay đã thay đổi nhiều so với trước khi xảy ra dịch. Chính vì thế, việc đa dạng hóa các sản phẩm, tạo ra các sản phẩm mới rất quan trọng đối với các đơn vị lữ hành. Ngành Du lịch nói chung và các địa phương nói riêng cần cơ cấu lại thị trường du lịch, lấy du lịch nội địa làm mũi nhọn, đẩy mạnh hơn nữa việc triển khai các chương trình kích cầu du lịch nội địa. Năm 2020, ngành Du lịch đã 2 lần phát động Chương trình kích cầu du lịch nội địa; lần thứ nhất vào tháng 5/2020 với chủ đề “Người Việt Nam đi du lịch Việt Nam” và lần thứ hai vào tháng 9/2020 với chủ đề “Du lịch Việt Nam an toàn, hấp dẫn”. Chương trình kích cầu du lịch nội địa không chỉ hướng tới đối tượng là người Việt Nam, mà cả những người nước ngoài đang sinh sống lâu dài tại Việt Nam, nên đã thu hút được sự hưởng ứng của các công ty lữ hành, doanh nghiệp hoạt động du lịch và các địa phương trên cả nước. Việc kích cầu du lịch nội địa đã tạo ra xu hướng chuyển dịch mới, lan tỏa cảm hứng khám phá Việt

Nam an toàn và hấp dẫn, đem lại những đóng góp thiết thực cho quá trình khôi phục kinh tế.

Đồng thời, người làm du lịch phải hiểu hơn về khách hàng, về thị hiếu khi du khách đã thay đổi hoàn toàn cách đi du lịch. Du khách thích đi theo nhóm nhỏ, theo gia đình, tour khép kín... Vì vậy, cần tiếp tục đa dạng hóa các sản phẩm du lịch, bổ sung thêm những giá trị mới, mang lại trải nghiệm thú vị cho khách hàng, từ đó, kích thích nhu cầu du lịch của khách hàng. Bên cạnh đó, cần làm mới các điểm đến cũ, bổ sung thêm những dịch vụ gia tăng để thu hút khách chi tiêu quay trở lại nhiều lần; hỗ trợ khách du lịch khi đến tham quan; tổ chức các hoạt động trưng bày, giới thiệu, quảng bá tiềm năng thế mạnh du lịch sinh thái, bản sắc văn hóa cộng đồng của các dân tộc thiểu số; giới thiệu và bán các sản vật đặc trưng của địa phương... Đặc biệt, cần xây dựng những sản phẩm du lịch phù hợp với diễn biến dịch, trên tinh thần “thích ứng an toàn, linh hoạt, kiểm soát an toàn với dịch Covid-19” nhưng vẫn đủ độ hấp dẫn. Các địa phương cần khai thác nguồn tài nguyên du lịch đa dạng, phong phú, phù hợp để phát triển các loại hình du lịch văn hóa tâm linh, du lịch cộng đồng, sinh thái, tham quan nghỉ dưỡng, du lịch MICE (du lịch kết hợp hội nghị, hội thảo), du lịch Golf, du lịch ẩm thực..., triển khai đồng bộ nhiều giải pháp để phát triển du lịch một cách bền vững.

Trong bối cảnh dịch bệnh Covid-19 vẫn diễn biến phức tạp như hiện nay, cần tạo ra được các sản phẩm du lịch xanh, đó là du khách được kiểm tra phòng dịch hoặc đã được tiêm vaccine phòng dịch; lộ trình dịch chuyên xanh; lưu trú xanh; vui chơi, giải trí xanh...; cần sớm liên kết được các doanh nghiệp tham gia vào chuỗi liên kết này với nhiều gói sản phẩm và giới thiệu đến du khách. Trong đó, các “điểm đến xanh” trước hết cần dựa vào thiên nhiên và văn hóa. Thực tế, việc xây dựng những “điểm đến xanh” đã được thực hiện gắn với phát triển các sản phẩm du lịch xanh, nhất là du lịch sinh thái, du lịch sinh thái cộng đồng gắn với các hoạt động như nghỉ dưỡng, thưởng thức ẩm thực và tìm hiểu văn hóa các dân tộc thiểu số; thăm vườn quốc gia, tìm hiểu hệ động thực vật, đi thuyền khám phá cảnh quan thiên nhiên, phát triển các sản phẩm nghỉ dưỡng kết hợp chăm sóc sức khỏe... Đây là những cơ sở làm tiền đề

để kết nối các “điểm đến xanh” nhằm thu hút du khách và từng bước khôi phục hoạt động du lịch.

Du lịch golf - loại hình du lịch cao cấp, kết hợp chơi golf cùng tham quan điểm đến và nghỉ dưỡng - được đánh giá là sản phẩm du lịch tiềm năng, là lợi thế mới để Việt Nam hút khách quốc tế sau Covid-19. Hiện nước ta có khoảng 100.000 người chơi golf và 100 sân golf đang hoạt động. Trong đó, 32 sân đạt tiêu chuẩn 5 sao quốc tế dọc đường biển dài 6.000 km, liền các khu nghỉ dưỡng sang trọng. Du lịch golf có nhu cầu lớn và là sản phẩm hợp xu thế vì an toàn, hạn chế tiếp xúc, lại hút khách chi tiêu cao: “Chúng ta đang có cơ hội tái cơ cấu, làm mới ngành du lịch thì du lịch golf là một phần rất hấp dẫn. Những năm qua, số lượng khách du lịch chơi golf đang tăng. Du lịch golf trong bối cảnh bình thường mới được đánh giá là loại hình mà Việt Nam cần khai thác mạnh” [1]. Vì vậy, thời gian tới, Việt Nam cần thực hiện nhanh, tự tin, thúc đẩy du lịch golf để thu hút khách.

Để “sống chung” với đại dịch Covid-19, ngành Du lịch cần cải tiến sản phẩm du lịch theo hướng an toàn hơn, tiện ích hơn, cạnh tranh bằng chất lượng sản phẩm thay bằng hạ thấp chi phí, đẩy mạnh chuyển đổi số trong hoạt động kinh doanh du lịch.

Bốn là, nâng cao chất lượng nhân lực ngành Du lịch

Theo các chuyên gia, thách thức lớn nhất của ngành du lịch Việt Nam chính là sự chuyên nghiệp của đội ngũ cung cấp dịch vụ, bao gồm tác phong, thái độ phục vụ, kỹ năng nghiệp vụ, trình độ ngoại ngữ, đạo đức nghề nghiệp và trách nhiệm cộng đồng. Chất lượng dịch vụ chuyên nghiệp theo chuẩn quốc tế là yếu tố cần thiết cho sự phát triển bền vững và cạnh tranh với các nước trong khu vực và toàn cầu. Hơn nữa, trình độ ngoại ngữ của lao động ngành Du lịch còn hạn chế, thiếu lao động cục bộ trong mùa cao điểm ở một số trung tâm du lịch... Khoảng cách này không chỉ đơn thuần là số lượng mà quan trọng hơn là chất lượng và bài toán năng suất lao động.

Xu thế thị trường hiện nay, du khách trong và ngoài nước đòi hỏi rất cao từ các dịch vụ du lịch mà họ phải trả tiền. Để đáp ứng đòi hỏi của du khách, đội ngũ cung cấp dịch vụ buộc phải liên tục nâng cao tác phong, kỹ năng và đạo đức để đạt được sự chuyên nghiệp

tiêu chuẩn mang tầm khu vực và quốc tế.

Vì vậy, cần phải tập trung phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao và thị trường lao động du lịch bền vững; cần đổi mới công tác đào tạo nguồn nhân lực du lịch, bổ sung kiến thức về an toàn du lịch, môi trường, chuyển đổi số, về các hoạt động xã hội trong các chương trình đào tạo du lịch. Chuẩn hoá trình độ nghiệp vụ của đội ngũ lao động du lịch cả nước nhằm nâng cao năng lực cạnh tranh của du lịch Việt Nam với các nước trong khu vực.

Năm là, tiếp tục đầu tư về hạ tầng, kết nối giao thông gắn với du lịch theo chuỗi giá trị tạo thuận lợi cho sự kết nối các loại hình du lịch của các vùng miền, địa danh với nhau.

Liên kết vùng là một trong những giải pháp trọng tâm để thu hút và đẩy mạnh thị trường du lịch nội địa trong thời gian tới. Vì vậy, các địa phương cần tăng cường hợp tác, liên kết với các tỉnh, thành phố trọng điểm về du lịch, các doanh nghiệp lĩnh vực xây dựng các chương trình kết nối tua, tuyến du lịch, góp phần nâng cao vị thế, sức cạnh tranh của du

lịch địa phương, gắn điểm đến của địa phương vào chuỗi giá trị du lịch liên tỉnh, liên vùng.

Đồng thời, tập trung nguồn lực đầu tư phát triển hệ thống kết cấu hạ tầng và cơ sở vật chất kỹ thuật ngành Du lịch, ưu tiên các khu du lịch trọng điểm, động lực. Tăng cường đầu tư hạ tầng giao thông, tạo sự kết nối và đánh thức tiềm năng phát triển kinh tế du lịch của các vùng miền.

3. Kết luận

Như vậy, trong 2 năm (2020 và 2021), đại dịch Covid-19 đã gây tổn thất nặng nề cho ngành Du lịch thế giới nói chung và Việt Nam nói riêng. Để phục hồi ngành Du lịch, điều kiện tiên quyết là phải “sống chung” với đại dịch Covid-19, chấp nhận hộ chiếu vaccine của nhau, quy trình phục vụ đồng bộ, thống nhất theo hướng an toàn hơn, tiện ích hơn, cạnh tranh bằng chất lượng sản phẩm thay bằng hạ thấp chi phí, đặc biệt chú trọng vào các tiêu chí phát triển du lịch bền vững, du lịch có trách nhiệm.

Tài liệu tham khảo

- [1] Lan Hương, *Du lịch golf Việt Nam tiềm năng hút khách sau Covid-19*, <https://vnexpress.net/du-lich-golf-viet-nam-tiem-nang-hut-khach-sau-covid-19-4393762.html>
- [2]. Lại Thuý Hà, *Kỳ vọng vào những chính sách ưu tiên để du lịch phát triển*, <https://vietnamtourism.gov.vn/index.php/items/38907>
- [3]. Tổng cục Thống kê, <https://www.gso.gov.vn>.
- [4] Tổng cục Du lịch, *Số liệu thống kê*, <https://www.vietnamtourism.gov.vn/index.php/statistic/domestic>
- [5]. Tổng cục Thống kê (2020), *Du lịch năm 2020 lao đao vì covid-19*, <https://www.gso.gov.vn>.